

2012-06-22

**Olje- og energidepartementet
Pb 8148 Dep**

0033 Oslo

Høring – NOU 2012:9 Energiutredningen

IndustriEl AS ønsker med dette å avgi en høringsuttalelse til NOU 2012:9.

Sammendrag

Selv om utredningen inneholder viktig bakgrunnsinformasjon og en del generelle vurderinger, mangler den en mer konkret analyse og strategi mht hvordan kombinasjonen av verdiskapning og hensynet til globale klimagassutslipp best ivaretas fra norsk side.

De siste 10 årene har ca 30 % av norsk fornybar kraft vært eksportert gjennom elintensive produkter, mens under 3 % har vært direkte eksport av strøm. Vår vurdering er at det også er den indirekte eksporten av fornybar energi gjennom elintensive produkter Norge har størst mulighet til å lykkes med fremover.

Utredningens fokus på direkte eksport, fremfor den langt viktigere indirekte eksporten av kraft, forklarer kanskje hvorfor utredningen heller ikke har pekt på og drøftet de barrierene for videreføring av norsk fornybar energi som kan ligge i klimapolitikken.

Uttalelse

Sist det ble utarbeidet en tilsvarende utredning var for 14 år siden, NOU 1998:11. En hovedutfordring den gangen var forsyningssikkerheten og den svake norske og nordiske kraftbalansen. Den nye utredningen underbygger at situasjonen fremover vil bli en helt annen: Norge og Norden kan få et betydelig overskudd på kraft.

Selv om utredningen konkluderer med at kraftoverskuddet gir Norge gode muligheter til verdiskapning og reduserte klimagassutslipp, mangler utredningen en analyse av hvilke konkrete løsninger Norge er tjent med, og hva vi har realistisk mulighet til å lykkes med. Utredningen har heller ikke pekt på eller drøftet de barrierene for nasjonal verdiskapning og global klimainnsats som i praksis kan ligge i norsk klimapolitikk.

Norges rolle når det gjelder europeisk kraft og klima omtales ofte som «grønt batteri». Med «grønt batteri» tenker man vanligvis på direkte eksport og import av kraft. Det man da overser, er at den indirekte eksporten av fornybar energi gjennom elintensive produkter de siste 10 år har vært mer enn 10 ganger så stor som den direkte nettoeksporten av kraft. Vi mener at det i fremtiden også er den indirekte eksporten Norge har best forutsetninger for å lykkes med, både rent fysisk og når det gjelder verdiskapning. Årsakene til dette er flere:

- På samme måte som forsyningssikkerheten i Norge var hovedtema da den forrige energiutredningen ble skrevet, står forsyningssikkerhet og selvforsyning høyt på listen i alle land. I EU er det praktisk talt ingen land som planlegger å bli nettoimportør av kraft. Flere planlegger tvert om å bli nettoeksportør av kraft.
- I hele Europa foregår det en sterk utbygging av fornybar energi, stort sett i form av uregulerbar vind og sol. Likevel er hovedregelen at hele kraftforbruket til enhver tid kan og

skal kunne dekkes av regulerbar produksjon.

Ifølge EntsoEs underlagsmateriale i tilknytning til «the Ten-Year Network Development Plan (TYNDP)», som ble fremlagt tidligere i år, vil installert effekt i uregulerbar kraft øke fra dagens 60 % av maksimalbelastningen til 97 % av maksimalbelastningen i 2020. Det innebærer at det i økende antall timer vil være overskudd på kraft. Dette er kraft med lave marginalkostnader, som Norge har gode forutsetninger for å ta imot ved samtidig å redusere egen kraftproduksjon og/eller videreforedle kraften i elintensive produkter. Utnytter vi denne muligheten, reduseres samtidig potensialet for nettoeksport av kraft.

- Det europeiske kraftsystemet har en produksjonskapasitet på ca 600 GW. I dette bildet blir Norges evne til eksport og import av kraft, som kanskje kan bli i størrelsesorden 10 GW, nesten neglisjerbar. Men for Norge er dette likevel viktig og kommersielt interessant, ikke minst fordi vi er blant de meget få land i Europa som fortsatt har en betydelig elintensiv industri intakt. Selv om det ikke er lett å se for seg at Norge blir en stor nettoeksportør av kraft, er mulighetene for eksport av bearbeidet kraft gjennom elintensive produkter gode. I klimasammenheng er det som å sette energien i banken, siden elintensive produkter i stor grad gjenvinnes med lav ressursbruk.

Energiutredningen kunne lett ha påpekt disse viktige punktene. Utredningen har heller ikke fått godt nok frem at mens vi i Norge på grunn av vannkraften er mest opptatt av å ha tilstrekkelig mengde energi (kWh), så er man i andre land mest opptatt av å ha tilstrekkelig kapasitet (kW). Kull, gass og kjernebrensel kan man i motsetning til nedbør sikre seg.

Utredningens fokus på direkte eksport, fremfor den langt viktigere indirekte eksporten av kraft, forklarer kanskje hvorfor utredningen ikke har pekt på og drøftet de barrierene for videreforedling av norsk fornybar energi som ligger i klimapolitikken. Her vil vi peke på to av disse.

- I implementeringen av Fornybardirektivet har Norge akseptert at fornybarandelen i norsk energiforsyning skal være 67,5 %. Med planlagt kraftutbygging, herunder fornybaravtalen mellom Sverige og Norge, vil kravet oppfylles, forutsatt at forbruket ikke øker noe særlig. Øker forbruket, «ødelegges» brøken (med noen unntak, som trolig ikke betyr så mye). De gode mulighetene for bearbeiding av fornybar energi som Energiutredningen peker på, kan derfor paradoksalt nok komme i konflikt med fornybarkravet. Den nye kraften må eksporteres ut fra Fastlands-Norge. På samme måte vil fornybarandelen gå ned om vi skulle bli nettoimportør av kraft, selv om vi i realiteten reeksporterer den fornybare kraften i fast form. Utredningen drøfter heller ikke at eventuell eksport av norsk kraft i realiteten virker negativt på oppfyllelse av andre lands fornybarkrav.
- Også klimameldingen, St. meld. nr. 21 (2011-2012) og det nye klimaforliket i Stortinget kan representere en barriere, kanskje ikke gjennom de konkrete vedtakene så langt, men mer gjennom de langsiktige målene om karbonnøytralitet og hvor mye som skal tas gjennom innenlandske tiltak. Selv uten økt industriaktivitet gir fremskrivningene i klimameldingen et økt utslipp av CO₂ sammenlignet med 1990 på hhv +14 % og +12 % i 2020 og 2030. For industri som skal planlegge er 2030 kort frem.

På den annen side inneholder klimameldingen en bred og god diskusjon når det gjelder betydningen av at tiltak settes inn der vi får størst uttelling globalt. Det pekes også på at det er begrenset hva vi kan eller bør gjøre når 80 % av norsk virksomhet, og 90 % av industrien, er omfattet av kvoteregimet. Dessuten understrekes det, slik det også gjøres i revidert nasjonalbudsjett, at industrien må beskyttes mot såkalt karbonlekkasje. Andre land uten et CO₂-kvotesystem skal ikke utkonkurrere vår mer klimavennlige industri, som allerede har

gjennomført klimatiltak i stor stil og har som mål å bli enda bedre.

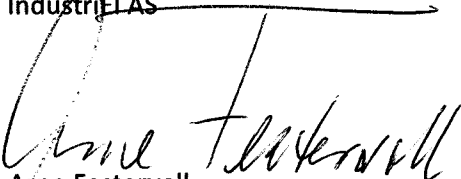
Norsk elintensiv industri befinner seg midt i det dilemmaet klimameldingen egentlig drøfter, og som også Energiutredningen burde ha gitt stor oppmerksomhet. På den ene side synes det å være bred støtte til at Norge bygger ut og eksporterer mer fornybar energi. Samtidig mangler det perspektivet at over 30 % av norsk vannkraft i utgangspunktet eksporteres i fast form, under 3 % i form av elektroner. Denne krafteksporten i fast form er et bidrag til reduserte, globale klimagassutslipp. Og det er grunnlag for enda større satsning, av grunner det er redegjort for foran.

Kanskje er det nettopp gjennom eksport av fornybar energi i elintensive produkter at Norges viktigste bidrag når det gjelder globale klimagassutslipp ligger. Problemet er at siden utslipp av karbon er en del av de fleste elektrometallurgiske prosesser, så vil utslippene som bokføres på Norges konto øke. Det er fornuftig, men kan være krevende å forklare.

Faren i klimadebatten er at vi binder oss sterkt til enkle, intuitivt rimelige og lett kontrollerbare mål, mens vi i virkeligheten maler Norge inn i et hjørne, hvor resultatet blir det motsatte av det vi ønsker.

Det er en stor svakhet og mangel ved Energiutredningen at disse problemstillingene ikke er tatt opp og drøftet i full bredde. Industrien skal selvsagt arbeide for energieffektivitet og reduserte utslipp. Det forhindrer ikke at Norge gir sitt beste bidrag til reduserte, globale klimagassutslipp ved å satse mer på elintensiv industri, selv om utslippene som bokføres på Norges konto i første omgang øker, frem til eventuell ny teknologi for effektiv fangst av CO2 fra prosessindustri er tilgjengelig.

Vennlig hilsen
IndustriELAS

Arne Festervoll
Daglig leder